

ENERGETSKA UČINKOVITOST

Smanjenje potrošnje energije i stvaranja otpada sve je važnije za EU. Čelnici EU-a postavili su 2007. cilj smanjenja godišnje potrošnje energije u Uniji za 20 % do 2020. godine. Mjere energetske učinkovitosti sve su češće prepoznate kao instrument za postizanje održive opskrbe energijom, smanjenje emisija stakleničkih plinova, poboljšanje sigurnosti opskrbe i smanjenje troškova uvoza, ali i za promicanje konkurentnosti EU-a. Stoga je energetska učinkovitost strateški prioritet energetske unije te EU promiče načelo energetske učinkovitosti na prvom mjestu. Trenutno se raspravlja o budućem okviru politike za razdoblje nakon 2030.

PRAVNA OSNOVA

Članak 194. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU).

POSTIGNUĆA

A. Opći okvir

Komisija je 2006. objavila svoj prvi „Aksijski plan za energetska učinkovitost: ostvarivanje potencijala” ([COM\(2006\) 0545](#)). Njime se namjeravalo mobilizirati širu javnost, tvorce politika i tržišne sudionike te uvesti promjene na unutarnjem energetska tržištu kojima bi se građanima Europske unije osigurala infrastruktura (uključujući zgrade), proizvodi (uključujući uređaje i automobile) i energetska sustavi s najvišom razinom energetska učinkovitosti na svijetu. Cilj je Aksijskog plana bio kontrolirati i smanjiti potražnju za energijom te poduzeti ciljane mjere u pogledu potrošnje i opskrbe kako bi se do 2020. godišnja potrošnja primarne energije smanjila za 20 % (u usporedbi s predviđanjima o potrošnji energije za 2020.). Međutim, kada su procjene pokazale da je EU na putu da ostvari samo polovicu planiranog smanjenja od 20 %, Komisija je na to reagirala pretvaranjem pitanja energetska učinkovitosti u glavni cilj strategije Europa 2020. za pametan, održiv i uključiv rast te izradom novog i sveobuhvatnog Plana energetska učinkovitosti 2011. ([COM\(2011\) 0109](#)).

Aktualni okvir za energetska učinkovitost sastoji se od niza direktiva, koje se trenutačno revidiraju ili je njihova revizija planirana. Direktivom o energetska učinkovitosti ([2012/27/EU](#)), koja je stupila na snagu u prosincu 2012., od država članica zahtijeva se da utvrde okvirne nacionalne ciljeve u pogledu energetska učinkovitosti kojima će se zajamčiti postizanje glavnog cilja EU-a tj. smanjenja potrošnje energije za 20 % do 2020. Države članice mogu te minimalne zahtjeve postrožiti radi što veće uštede energije. Direktivom je također uveden obvezujući skup mjera kojima se državama članicama pomaže da ostvare taj cilj te su utvrđena pravno obvezujuća pravila za

krajnje korisnike i dobavljače energije. Dodatni standardi energetske učinkovitosti za proizvode i zgrade uvedeni su Direktivom o ekološkom dizajnu ([2009/125/EC](#)), Direktivom o označivanju energetske učinkovitosti ([2010/30/EU](#)) i Direktivom o energetske učinkovitosti zgrada ([2010/31/EU](#)).

Komisija je 2014. objavila komunikaciju ([COM\(2014\) 0520](#)) o energetske učinkovitosti u kojoj zaključuje da će države članice trebati uložiti dodatne napore nakon što je analiza pokazala da će EU do 2020. uspjeti postići samo oko 18 – 19 % uštede energije. Prema Izvješću o ocjeni napretka država članica u postizanju nacionalnih ciljeva energetske učinkovitosti ([COM\(2015\) 0574](#)), objavljenom 18. studenog 2015., države članice bile su na putu da do 2020. ostvare uštedu primarne energije od samo 17,6 %. Kao posljedica toga u Planu za energetske uniju iz 2015. ([COM\(2015\) 0572](#)) najavljena je revizija direktiva o energetske učinkovitosti.

Komisija je 30. studenog 2016. predstavila komunikaciju „Čista energija za sve Europljane” ([COM\(2016\) 0860](#)), paket prijedloga čiji je cilj uskladiti zakonodavstvo EU-a u području energije s novim klimatskim i energetske ciljevima za 2030. i doprinijeti ciljevima energetske unije iz 2015. ([COM\(2015\) 0080](#)). Načelo energetske učinkovitosti na prvom mjestu jedno je od ključnih načela energetske unije kako bi se zajamčila sigurna, održiva, konkurentna i cjenovno pristupačna opskrba energijom u EU-u. U revidiranoj Direktivi Komisija predlaže ambiciozan cilj energetske učinkovitosti od 30 % do 2030. U siječnju 2018. Parlament je izmijenio prijedlog Komisije o revidiranoj Direktivi o energetske učinkovitosti kako bi u potpunosti bio ambiciozniji. Nakon pregovora s Vijećem u studenom 2018. postignut je dogovor kojim se utvrđuje cilj smanjenja potrošnje energije za 32,5 % do 2030. na razini EU-a.

B. Kogeneracija

Direktiva o kogeneraciji (2004/8/EZ) stavljena je izvan snage kad je u prosincu 2012. na snagu stupila Direktiva o energetske učinkovitosti. Njome se od država članica zahtijeva da ocijene mogućnosti za kogeneraciju visoke razine učinkovitosti i centralizirano grijanje i hlađenje na svojem teritoriju te da o tome izvještavaju Komisiju, kao i da provode analize troškova temeljene na klimatskim uvjetima, ekonomskoj izvedivosti i tehničkoj prikladnosti (uz neke iznimke). U okviru paketa o energetske uniji Komisija je 16. veljače 2016. iznijela Strategiju EU-a za grijanje i hlađenje [COM\(2016\) 0051](#). Strategija obuhvaća planove za povećanje energetske učinkovitosti zgrada, poboljšanje povezanosti između sustava električne energije i sustava centraliziranog grijanja, čime će se znatno povećati upotreba energije iz obnovljivih izvora, i za poticanje ponovne upotrebe otpadne topline i hladnoće koju proizvodi industrija. Zakonodavne odredbe za tu strategiju sadržane su u paketu „Čista energija za sve Europljane”.

C. Energetska učinkovitost zgrada

[Direktiva 2010/31/EU](#) o energetske učinkovitosti zgrada sadrži nekoliko odredbi čiji je cilj poboljšanje energetske učinkovitosti novih i postojećih zgrada. Ključne odredbe Direktive obuhvaćaju zahtjeve u vezi sa sljedećim:

- zajedničkim općim okvirom za metodologiju izračunavanja integrirane energetske učinkovitosti zgrada i građevinskih cjelina

- primjenom minimalnih zahtjeva u pogledu energetske učinkovitosti novih zgrada i novih građevinskih cjelina uvođenjem, na primjer, odredbe da do 31. prosinca 2020. sve nove zgrade moraju imati gotovo nultu potrošnju energije
- primjenom minimalnih zahtjeva u pogledu energetske učinkovitosti, naročito u pogledu: postojećih zgrada, dijelova zgrada na kojima se obavljaju radovi renoviranja u većim razmjerima i tehničkih sustava u zgradama prilikom svake ugradnje, zamjene ili nadogradnje
- energetskim certifikatom zgrade ili građevinske cjeline, redovitom provjerom sustava za grijanje i klimatizaciju u zgradi te sustavima neovisnih kontrola energetskih certifikata i izvješćima o inspekcijskom pregledu.

Komisija je 30. studenog 2016. u okviru šireg paketa „Čista energija za sve Europljane” ([COM\(2016\) 0860](#)), koji bi trebao pomoći da se ostvare klimatski i energetske ciljevi EU-a za 2030., predstavila prijedlog revizije Direktive 2010/31/EU o energetske učinkovitosti zgrada. Prema podacima Komisije na zgrade otpada 40 % potrošnje energije i 36 % emisija CO₂ u EU-u. Trenutačno je oko 35 % zgrada u EU-u starije od 50 godina. Poboljšanjem energetske učinkovitosti zgrada ukupna potrošnja energije u EU-u mogla bi se smanjiti za 5 – 6 %, a emisije CO₂ za oko 5 %.

Direktivom se od država članica zahtijeva da uspostave dugoročne nacionalne strategije za potporu obnovi svojih zgrada. Cilj je direktive osigurati vrlo energetski učinkovit i dekarboniziran fond zgrada u svim državama članicama kao troškovno učinkovit doprinos postizanju europskih ciljeva u pogledu energetske učinkovitosti, kao što je smanjenje emisija CO₂ u EU za 80 – 95 % u usporedbi s 1990.

Uz to je istodobno predstavljena inicijativa pametnog financiranja za pametne zgrade ([COM\(2016\)0860 – Prilog I.](#)). U okviru inicijative analizira se kako potaknuti javna i privatna ulaganja u pogledu energetske učinkovitosti zgrada te je njezin cilj ojačati povjerenje na tržištu i potaknuti ulagače da se bave energetskom učinkovitosti.

D. Energetska učinkovitost proizvoda

S obzirom na energetske učinkovitost proizvoda, na razini Europske unije uvedeno je nekoliko mjera, među ostalim i mjere za:

- navođenje podataka, označivanjem ili u okviru uobičajenih informacija o proizvodu, o potrošnji energije i korištenju ostalim resursima za sve proizvode povezane s energijom koji imaju velik izravan ili neizravan utjecaj na potrošnju energije, što je uređeno [Okvirnom direktivom 2010/30/EU](#). Posebnim direktivama i uredbama utvrđuju se zahtjevi za razne kućanske uređaje. Označivanje uredske opreme i označivanje guma propisuju se različitim uredbama;
- zahtjeve ekološkog dizajna za proizvode koji troše energiju uređene [Okvirnom direktivom 2009/125/EZ](#) kojom se preinačuje Direktiva 2005/32/EZ kako je izmijenjena Direktivom 2008/28/EZ. Provedbenim pravilima obuhvaća se širok raspon proizvoda, uključujući grijače, usisivače, računala, klimatizacijske uređaje, perilice posuđa, svjetlosne uređaje, hladnjake i zamrzivače, televizore i električne motore.

Kao dio strategije za energetska unija ([COM\(2015\) 0080](#)) koja je najavljena u veljači 2015. Komisija je predložila da se preispitaju spomenute direktive o energetska učinkovitosti za proizvode. [Uredbom 2017/1369](#), objavljenom u srpnju 2017., uspostavljen je novi okvir za označivanje energetska učinkovitosti kako bi se odredili rokovi za zamjenu aktualnih razreda A+, A++ i A+++ oznakama od A do G.

ULOGA EUROPSKOG PARLAMENTA

Parlament je oduvijek pozivao na ambicioznije ciljeve u pogledu energetska učinkovitosti i na strože propise. U svojoj Rezoluciji od 15. prosinca 2010. o reviziji Akcijskog plana za energetska učinkovitost ([P7_TA\(2010\)0485](#)) Europski parlament jasno je naglasio da je potrebno usvojiti obvezujući cilj povećanja energetska učinkovitosti od najmanje 20 % do 2020.

Parlament je 2012. odigrao ključnu ulogu u pregovorima o donošenju Direktive o energetska učinkovitosti ([COD/2011/0172](#)) te je osigurao da uvjeti za pokretanje nacionalnih strategija renoviranja zgrada i obvezne energetska provjere za velika trgovačka društva budu zadržani u konačnom kompromisnom tekstu dogovorenom s Vijećem. Također je uspio zadržati amandman kojim se poziva na postavljanje pravila o mehanizmima odgovora na potražnju, koja omogućuju korisnicima da svoju potrošnju energije prilagode uvjetima opskrbe te time smanje svoje troškove energije.

Godine 2013. Parlament je donio Rezoluciju o primjeni i utjecaju mjera energetska učinkovitosti u okviru kohezijske politike ([P7_TA\(2013\)0345](#)) kojom pozdravlja nove mogućnosti koje pružaju europski strukturni i investicijski fondovi, naročito u građevinskom sektoru. Pozvao je na podizanje razine osviještenosti i širenje informacija te je istaknuo potrebu za izgradnjom kapaciteta i tehničkom pomoći u tom području.

Nedavno je Parlament više puta, u Rezoluciji o okviru klimatske i energetska politike do 2030. ([P7_TA\(2014\)0094](#)), Rezoluciji o Konferenciji UN-a o klimatskim promjenama 2014. – COP 20^[1] u Limi, u Peruu ([P8_TA\(2014\)0063](#)) i Rezoluciji o putu prema novom međunarodnom sporazumu o klimi u Parizu ([P8_TA\(2015\)0359](#)), apelirao na Komisiju i države članice da postave obvezujući cilj smanjenja potrošnje energije i emisije stakleničkih plinova od 40 %, popraćen pojedinačnim nacionalnim ciljevima. U svim trima rezolucijama jasno je izneseno stajalište da bi ambiciozan cilj u pogledu energetska učinkovitosti doveo do otvaranja novih radnih mjesta i ostvarenja ušteda, povećao gospodarsku konkurentnost, potaknuo inovacije, smanjio ovisnost o uvozu energije i povećao energetska sigurnost. Nakon što je Europsko vijeće 23. listopada 2014. usvojilo cilj od 27 %, Parlament želi postaviti ambiciozan cilj za energetska učinkovitost. Na dan 17. siječnja 2018. podržao je 40-postotno smanjenje energetska potrošnje EU-a do 2030. godine^[2]. Dana 23. lipnja 2016. Parlament je donio Rezoluciju o izvješću o provedbi Direktive o energetska učinkovitosti ([P8_TA\(2016\)0293](#)) i zaključio da se postojeća direktiva, iako pruža okvir za smanjenje potražnje energije,

[1]COP 20 odnosi se na 20. univerzalnu konferenciju stranaka Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama (UNFCCC) za borbu protiv klimatskih promjena ([2.5.2](#) — Klimatske promjene i okoliš)

[2]<http://www.europarl.europa.eu/news/hr/press-room/20180112IPR91629/eu-zastupnici-postavili-ambiciozne-ciljeve-za-ciscu-i-ucinkovitiju-energiju>

loše provodi. Pozvao je države članice da je brzo i u potpunosti provedu. Uz to je tvrdio da bi ozbiljna politika u području energetske učinkovitosti mogla omogućiti EU-u da ostvari svoje energetske i klimatske ciljeve u skladu s Pariškim sporazumom postignutim na konferenciji COP21 2016. i pomoći mu da poboljša energetske sigurnost smanjenjem ovisnosti o vanjskim izvorima energije.

Komisija je u studenom 2016. predstavila prijedlog o izmjeni Direktive 2012/27/EU o energetske učinkovitosti. Izmijenjenu Direktivu o energetske učinkovitosti potom su u prosincu 2018. usvojili Parlament i Vijeće.

Parlament je 13. rujna 2016. donio Rezoluciju o strategiji EU-a za grijanje i hlađenje ([P8_TA\(2016\)0334](#)) u kojoj poziva Komisiju da usmjeri djelovanje na mjere za energetske učinkovitost zgrada, posebno u energetske siromašnim kućanstvima.

Parlament je 6. veljače 2018. donio niz nezakonodavnih preporuka koje je sastavio Odbor za industriju, istraživanje i energetiku (ITRE). Parlament podupire obrazovne programe kako bi se pomoglo europskim građanima da shvate kako mogu uštedjeti više energije. Nadalje, Parlament podržava povećanje od najmanje 50 % u financiranju energetske projekata s niskim emisijama^[3].

Frédéric Gouardères / Francesca Beltrame
04/2019

[3]<http://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20180202IPR97028/clean-energy-innovation-needs-a-change-of-mind-set>

